

SLOVENE NIJA

Uredništvo: Ljubljana, Tyrševa cesta št. 17

Naročnina četrletno 15 din

za pol leta 30 din

za vse leto 60 din

Posamezne številke 1,50 din

V z a m e j s t v o celoletna naročnina 90 din

Ljubljana, 12. aprila 1940.

Upravištvo: Ljubljana, Tyrševa cesta št. 17

Poštnočekovni račun:

Ljubljana št. 16.176

Rokopisov ne vračamo

Oglasi po tarifu

Tiska Zadruga tiskarna (M. Blejec) v Ljubljani

Evropske vojne od Napoleona do danes in Slovenci

»Koroški Slovenci« poročajo o slovenskih fantih s Koroškega, ki se nabajajo kot vojaki na zahodni fronti, in priobčuje njihove pozdrave. Prav tako so se pohoda proti Poljakom udeležili tudi slovenski možje in fantje s Koroškega. Tako teče v tej vojni tudi slovenska kri.

Ob tej priliki je zanimivo ugotoviti, da že od Napoleonovega časa skoraj ni bilo vojne v Evropi, v kateri bi ne bila v potokih tekla tudi slovenska kri. Seveda se je to dogajalo tudi že prej, ali vendar ne tako neposredno in tako dosledno, kakor se to po čudnem naključju usode dogaja sedaj. In najbolj tragično pri tem usodnem naključju je to, da teče slovenska kri skoraj povsod na obeh straneh fronte v enaki meri, ne da bi bilo imelo slovenstvo sploh kaj od tega. Nasprotno, prav pogosto so Slovenci krvaveli za svoje zatiralce in se nadvse zvesto in junaško bili za korist, ki so bile naravnost nasprotne njihovim lastnim.

Znaten del armad avstrijsko-nemškega cesarja, ki so se borile proti francoskim revolucionarjem in generalu Bonapartu, so sestavljali slovenski fantje in možje. Ko je veliki Korzičan zasedel s svojimi Francozi naše kraje, je uvrstil mlade Slovence v svojo vojsko, in enako zvesto, kakor prej za nemškega cesarja, so se Slovenci odslej bili za francoskega cesarja in francosko trikoloro. Spremljali so Napoleona v Rusijo, kjer jih je velika večina tudi padla ali zmrznila, ko je doletel francosko vojsko polom. Vendar so se izkazali s svojim junaštvom.

Slovenci so sestavljali velik del armad, ki so pod Radetzki krotile italijanske revolucionarje in umirale za avstrijsko reakcijo. Slovenci so bili tudi med tistimi, ki so pomagali cesarju in reakciji iz kaše leta 1848., ne da bi bili dobili za to vsaj toliko plačila kakor Hrvatje. Slovenski polki so se bili proti Francozom in Piemontezom, proti Prusom in v Bosni in Hercegovini. Slovenski mornarji so se udeležili bitke pri Visu.

Slovenci so sodelovali kot prostovoljci skoraj v vseh srbskih in črnogorskih vojnah preteklega in sedanjega stoletja proti Turkom, zlasti v balkanski vojni.

Velik del mehiške ekspedicijske vojske cesarja Maksimilijana so spet sestavljali Slovenci. Slovenski mornarji in častniki so se na čelu evropskih oddelkov borili proti kitajskim revolucionarjem v kitajski »boksarski vstaji«, seveda za avstrijske in nemške koristi.

V svetovni vojni ga skoraj ni bilo bojišča, kjer bi se ne bili borili slovenski oddelki, in naj-

večkrat na obeh straneh. Borili so se na zahodni fronti, kamor je posodila Avstrija Nemčiji svoje težko topništvo s slovenskimi topničarji. Borili pa so se tudi na oni strani zahodne fronte kot vojaki armade Združenih držav. Borili so se v Srbiji kot avstrijski vojaki in kot prostovoljci v srbski armadi. Borili so se na soški fronti, kjer so poleg Hrvatov predstavljali steber avstrijske armade, borili pa so se tudi na italijanski strani kot Pivkovi prostovoljci. Slovenski polki so umirali na Karpatih, slovenski vojaki so pomagali zavzemati Romunijo, kjer so se na drugi strani bili proti njim slovenski prostovoljci iz Odese. Borili so se kot mornarji in častniki na avstrijskih bojnih ladjah in podmornicah na Jadranskem in Sredozemljskem morju in kot uporniki na teh ladjah proti svojim lastnim poveljnikom.

Solunsko fronto je na obeh straneh rdečila slovenska kri v obilni meri. Slovenske čete so se v sklopu jugoslovanskih prostovoljskih legij borile proti rdečim v Rusiji in Sibiriji.

Šele v koroških bojih je tekla slovenska kri končno v resnici za slovensko stvar.

Še bolj čudno in usodno smo Slovenci pove-

Vojna se širi

I.

Kadar smo pisali o mogočostih in razvoju sedanje vojne, smo zmeraj opozarjali na dvoje stvari. Prva je, da bo odločitev le težko izsiliti na zahodu, kjer si stojita nasproti dve nepretrgani vrsti silnih in globoko razvrščenih utrdb, ob katerih bi tudi zmogovit napadalec lahko izkraval, in da se bo zaradi tega prej ali slej moralo prenesti bojišče na vzhod, ki edino daje zaveznikom mogočost, da uveljavijo svojo premoč in si hkratu pridobijo novih zaveznikov. Druga pa je, da bodo v sedanji celostni vojni mogle zanesljivo ohraniti samo tiste nevojskujoče se sile svojo nevtralnost, ki po svoji zemljepisni legi v tem sporu ne štejejo.

Zmeraj smo tudi kazali na to, da celostni sestavi ne poznajo in po vsem svojem umskem in nravnem ustroju ne morejo poznati prave nevtralnosti. Kajti celostnost stoji v znamenju moči in sile, ki so ji neizogibno tuji pomisleki vesti, osebne svobode in iz nje izvirajoče pravice do kritike. Tuji in nerazumljivi pa ji niso samo doma, ampak prav tako tudi zunaj. Odtod nenehna uradna posredovanja in protesti zoper svobodno kritiko v tisku in sicer v vseh državah, tudi v tistih, ki imajo zakonito ustanovljeno svobodo tiskane besede. Odtod celo ostri nastopi v čisto notranjih vprašanjih gospodarske politike. So seveda tudi izjeme, nevtraleci, ki se jim za taká posredovanja ni treba meniti in na katere tudi izvajani pritisk ni močan, kolikor ga sploh je. To so velike sile med nevtraleci, glede katerih celostnikom ne kaže, da bi si jih napravili za sovražnike. Toda to seveda nima nič opravka s kakšnim pravnim ali nravnim priznanjem te njihove nevtralnosti.

Če pa ena vojskujoča se stranka ne upošteva nevtralnosti, je seveda tudi druga ne more, če bi bila tudi sicer pripravljena, načelno in dejansko, da jo upošteva. Kajti ne more dati, da bi se nasprotnik okoristil s kršenjem nevtralnosti in mu tako prizadejal škodo. To smo videli posebno v svetovni vojni v nevtralni Belgiji. Ko so Nemci

Vabimo

vse ljubljanske ude Slovenskega društva na društveni sestanek v

ponedeljek dne 15. t. m.

v Trgovskem domu v Gregorčičevi ulici. Začetek ob 20. uri.

Na sporedu je poročilo o društvenem položaju in predavanju g. Janeza Grahorja: Oris slovenske kulture. Po predavanju diskusija.

Pridite vsi, da po dolgem presledku spet primemo za delo.

Ljubljanski pododbor Slovenskega društva.

zani z vojnami, ki so vzplamtele po svetovni vojni. Slovenski fantje s Primorskega so se v stotinah borili v Abesiniji kot italijanski vojaki. Slovenski oddelki so se bili v Španiji za koristi republikanske vlade na eni strani in na drugi za Francove in njegovih zaveznikov kot vojaki španskih tujskih legij, dasi v manjšem številu kot na strani rdečih.

Slovenski častnik italijanske armade je bil prvi, ki je padel pri lanskoletni italijanski zasedbi Albanije.

In v sedanji vojni smo Slovenci že spet odnesli svoj delež.

To je krvava in tragična epopeja slovenskega naroda, naroda najemnikov, prostovoljcev in laneknehtov.

vdrli vanjo, da obkole levo francosko krilo, so morali zavezniki storiti takisto, in niti Belgiji sami niso imeli njihovega vdora za kršitev svoje nevtralnosti, temveč za neizogiben odpor zoper nemško kršenje te nevtralnosti. Podobne primere imamo tudi iz sedanje vojne, med katerimi je vsekako najzanimivejša zadeva z nemško pomožno vojno ladjo »Altmark«, o kateri smo že pretekli mesec obširneje poročali.

Že ob tej zadevi pa je postalo eno očitno: ali bodo morale skandinavske države sploh ustaviti plovbo vojskujočim se državam po svojih ozemeljskih vodah ali pa postanejo prej ali slej bojišče.

II.

Priznati je treba, da so prišle skandinavske države v prav težak položaj. Vojaško šibke niso mogle vplivati s tistim dokazom, ki v celostnem svetu najbolj prepričuje: z oboroženo močjo. Mogle so zategadelj zastopati svojo nevtralnost zgolj s sklicevanjem na pravo in pravico, na način torej, ki v celostnem svetu prav malo šteje. Jemali so sploh od vsega začetka stvar zgolj s pravno oblikovne strani: po črkah meddržavnega pomorskega prava ima pač vsaka vojskujoča se država pravico, toliko in toliko časa ostati v njihovih ozemeljskih vodah. Videli in vedeli so, da se njihna nevtralnost zlorablja. Toda do odločnega koraka se niso mogli povzpeli. Medtem pa so zgubljali čas. Če bi bili takoj od vsega začetka prepovedali sleherno plovbo vsakršnim ladjam vojskujočih se držav po svojih vodah, bi bilo danes marsikaj drugače. Storili bi bili to tem laže spričo številnih lastnih ladij, ki so bile potopljene zoper načela mednarodnega prava. In zlasti bi bili mogli to storiti, ker so bile že nekoč, namreč v svetovni vojni, skandinavske ozemeljske vode za vojskujoče se države zaprte, in sicer za angleške in na nemško zahtevo. Angleži so namreč takrat mogli dovažati Rusom vojni material samo ob švedskem obrežju, kajti Rusija še ni imela železnice v Murmansk. Sredi leta 1915. pa je švedska na mah ta dovoz prepovedala in položila v

Náš tednik »Slovenijo« je treba razširiti kar največ mogoče. Prepričani smo, da to žele ne le naši dosedanji naročniki, ampak vsi prepričani Slovenci. Zato prosimo vse naše naročnike in prijatelje, da naj nam pridobivajo novih naročnikov. To zato, da list varno podpro in pa da se slovenska misel čimbolj razširi. Našemu tedniku je treba že zaradi kritja stroškov, ki so veliki, novih plačujočih naročnikov, da ne omagamo.

Uprava tednika »Slovenija«

Razvoj celostnosti

Znani laški zgodovinar Guglielmo Ferrero, sedaj emigrant in profesor na ženevskem vseučilišču, piše v švicarskem dnevniku »National-Zeitung« o vzrokih, ki so pripeljali Rusijo nazaj v evropsko politiko, pa pravi med drugim:

Nikoli ni bilo dveh istovrstnih vladnih oblik na svetu in jih tudi ne bo. Celostne vlade Srednje in Južne Evrope se razlikujejo med seboj, kakor se tudi razlikujejo od moskovske vlade. Vse pa imajo skupno lastnost, ki je zanje posebno značilna in ki je zato važnejša od vseh med njimi obstoječih razločkov: vse priznavajo teoretično kot podstavo države nauk o suverenosti ljudstva. Stvarnost pa je v naravnostnem nasprotju k njihni teoriji: ljudstvo imajo za sužnje. Pri tem se poslužujejo vsi istih načinov.

.....

Če bodo celostne vlade Srednje in Južne Evrope celoma ali deloma prestale vojno in če se ne bi zgodile v Rusiji korenite spremembe, tedaj je verjetno, da si bodo preživeli celostni sestavi v čedalje večji meri vzeli Moskvo za zgled. Ta namera je očitna že nekako dve ali tri leta. Vzrok je prav preprost: moskovska vlada predstavlja celostno načelo v njegovi najpopolnejši in najčistejši obliki.

.....

Del Evrope je bil dolgo v zmoti, ko je mislil, da bi mogle biti dozda še ne komunistične celostne države resnično varstvo zoper komunizem. Pravo varstvo zoper komunizem — to so načela velike liberalne in demokratične omike, ustvarjene v 19. stoletju. Ta načela zastopajo poleg Francije, Anglije in Združenih držav še nekatere evropske male države, med njimi Švica.

Mali zapiski

Slovenske samouprave še ne bo kmalu!

V Celju je bil zadnji medeljo shod JRZ, na katerem je govoril minister dr. Krek. Kakor poročajo listi, je pri tej priložnosti povedal, da so Hrvatje zato več dosegli kakor Slovenci, ker se je pokazala potreba, da se najprej ustanovi banovina Hrvaška. Rekel je tudi, da vprašanja slovenske samouprave ni mogoče bolj pospešiti, to da je dejstvo, ki ga je treba sprejeti kot aksiom, to se pravi, osnovno resnico in osnovno načelo, o katerem ne sme in ne more biti debate. Zato tudi ni treba misliti, da bomo dobili že kar jutri banovino Slovenijo.

Zakaj je bila potreba, da se prej uredi hrvaška samouprava kakor slovenska, kljub temu, da bi bila tudi po hrvaških glasovih ustanovitev slovenske banovine veliko lažja in kljub temu, da bi se bila zagadela ustanovila slovenska samouprava lahko najkasneje hkratu s hrvaško, o tem ni g. minister nič povedal. Prav tako ni povedal, zakaj bi se ne dala ustanovitev samoupravne Slovenije pospešiti, ko pa je prav to vprašanje veliko bolj preprosto, kakor vprašanje drugih samoupravnih enot, kajti prav pri nas ni resnih sporov glede naših meja, ki delajo na jugu precejšnje preglavice.

Širite naš tednik „Slovenijo“!

Janez Kocmur:

Brez naslova

(Nadaljevanje.)

V četrtem razredu je nekoč eden od učencev, dobivši dovoljenje za izstop, dolgo izostal. Učitelj pošlje ponj. Poslami učenec se vrne sam. »Kje je X.« vpraša učitelj. »Pred straniščem stojim; sem mu povedal, da mora noter,« odvrne učenec. »Kaj je rekel?« nadaljuje učitelj, že pripravljen, da stopi sam ven. »Nič; samo vprašal je, če še izprašujete.« »Povej natančno, kako je rekel.« zahteva učitelj. »Vprašal je: Ali stari še izprašuje? Odgovoril sem, da še,« pojasni učenec.

Te besede so zadele Pavlina ko strela z jasnega. Ozre se po razredu, vstane in stopi na rob katedra. »Tako, sedaj sem že svojim učencem stari,« reče globoko užaljen. »Vse bi bil pričakoval prej ko to... Tega nisem zaslužil... Že skoraj pol stoletja garam, postaral sem se, toda osivel sem pri delu za mladino... Vsaj od te sem pričakoval hvaležnosti, če je že drugi ne poznajo. Vidim, da sem se motil... Star si in izrabljen — pojdi starec!« Zdajci se vzravna in reče s povzdignjenim glasom: »Vem, da niste vsi taki; kdor misli pa drugače in vidi v meni samo starca, naj prosi Boga, da mu da umreti mlademu...«

Tedaj se je zgodilo nekaj, kar je vzdignilo ves razred. Vstane eden od učencev, če se ne motim Milan Ferlič, stanujoč nekje na Emonski cesti, in reče pogumno: »Prosim vas, gospod učitelj, v imenu vseh součencev za odpustanje. Ne bodite žalostni, vsi vas imamo radi.« Tišina. Strmi učitelj, strmimo mi. Toda že vstane drugi, za njim tretji, trenutek nato stoji ves razred. Nismo vedeli, kaj naj počnemo; samo stali smo, nemo zroč v starega moža. Vse je prišlo tako nepričakovano, da učitelj ni našel besed. Šele čez čas

Celostna nrvstvenost

K govoru Molotova pred vrhovnim sovjetom pripominja »Neue Zürcher Zeitung« tudi tole:

Moskva gleda tudi na evropsko vojno popolnoma v smislu revolucionarnega Ljeningova izrazoslovja, ne da bi našla samo besedo sočutja za Češko ali Poljsko, kot na konkurenčni boj zahodnega kapitalizma zoper mimmo, zgolj svoje življenjske pravice branečo Nemčijo ali jo hoče vsaj kot tako zaznamovati. Seveda oznamuje tudi svoj napad na malo Finsko kot potrebno obrambno vojno. To pa kaže duhovno nastojenje, ki mu je zaupati novo krivico pri ugodni priložnosti.

Svoboda nad vse

O zasedbi pokrajin, ki so jih morali Finci odstopiti Rusom, piše švicarski dnevnik »National-Zeitung«:

Ruska aneksija je napravila v nekaj dneh tisto za tujino, kar je pomenilo za prebivalce Karelske ožine in ladoških bregov kakor tudi hangöjskega polotoka ljubi dom..... In tako ne šteje danes nič, kar morajo zapustiti, ne hiša in dvor, ne z ljubeznijo obdelovana polja in gozdovi, niti ponosne tovarne, če se polasča tuj, polazijski svet teh stvari. Finci teh krajev še ne vedo, kje bo stal njih novi dom, ob Botniškem morju ali med jezera, dovolj pa jim je, če vedo, da bo v domovini, domovina pa je tam, kjer lahko žive življenje, vredno človeka.

Priče zadnjih ljudskih preseljevanj zadnjega časa nam zagotavljajo, da še ni odhajal noben narod tako samozavestno in s pokončno glavo kakor ti Finci iz pokrajin, ki so jih Rusi zasedli. Toda pri vsej negotovosti jim je eno gotovo: svoboda.

Cesarjev spomenik — vojni material

Ker Nemčija dobrnega dela potrebnih kovin zaradi vojne ali sploh ne more uvažati ali pa le deloma in ker je povrh v vojni potreba po njih še bolj narasla, jih je začelo seveda hudo primanjkovati. Pomagati si skušajo s prostovoljnimi zbiranjem, z zasego cerkvenih zvonov, celo kravjih zvoncev, s tem da pobirajo železne sestavine

mostov v zasedeni Poljski in na podobne načine. Zdaj predlaga list »Das schwarze Korps« tudi, naj bi se porabili v ta namen spomeniki, pri čemer opozarja posebno na spomenik cesarja Viljema I., zedinitelja Nemčije, ki stoji pred glavnimi vrati berlinskega gradu in ki predstavlja s svojo bohotno množino alegoričnih figur, levov, četvernih vpreg in trofej cele vozove dragocenega in za vojno tako potrebnega bronu.

Angleška samozavest

Iz londonskega dopisa švicarskega dnevnika »Basler Nachrichten« navajamo:

Kdor govori s Angleži, ga iznenadja njihno popolno, stoodstotno prepričanje o zmagi. Mogočnosti nemške zmage sploh ni v njihovih predstavah. Zmeraj in zmeraj se sliši: »Lahko traja dolgo, da, zelo dolgo, toda mi bomo to vojno dobili. Medtem utegne biti mnogo diplomatskih in drugih porazov, toda končna zmaga nam je gotova.« Je angleški domislek, ki pravi: »Kadar se Angleži vojskujejo, izgube vsako bitko razen zadnje. Ta pa je, ki odloča!«

Nejasen položaj v vzhodni Aziji

Pod tem naslovom piše švicarski dnevnik »National-Zeitung« o japonski politiki na Kitajskem, posebno glede na vlado Vang-čing-veia, ki so jo Japonci sestavili v Nankingu kot prohtitež zoper kitajsko narodno vlado Čang-kaj-šeka:

Edina praktična, pa ravno samo vojaško uporabna misel te vlade leži v upanju, da se bodo zdaj Kitajci obrnili zoper Kitajce in da bo šel v državljanski vojni Čang-kaj-šekov ugled rakom zvižgat, posebno še, če bo moral plačevati rusko pomoč z notranje političnimi popusti komunizmu. To je domneva, ki se utegne opirati na poznanje razvoja republikansko-demokratske vlade v Španiji, ki se v stiski ni mogla odpovedati komunističnim silam pa je pri tem poginila. Toda Japoncem bo vendar težko, napraviti geslo »zoper komunizem« za učinkovit bojni klic zoper Čang-kaj-šeka, pravega osvoboditelja Kitaja pred željami kominterne po oblastih.

Urednik in izdajatelj: Vitko K. Musek, Ljubljana.

NOVA ZALOŽBA V LJUBLJANI DR. Z O. Z. KONGRESNI TRG

Priporočla

Ivana Cankarja izbrani spisi

20 zvezkov z uvodi in opombami iz Cankarja

Ti spisi niso samo naš najobširnejši narodni tekst, ampak so najpogumnejša izpoved slovenskega duha.

Iz lastne založbe se še posebej priporočajo: F. S. Finžgarjevi zbrani spisi (8 zvezkov); Fr. Stelè, Oris zgodovine umetnosti pri Slovencih; Stanko Vurnik, Uvod v glasbo; Jak. Kelemina, Literarna veda.

Poseben oddelek za pisarniške potrebščine

reče s solzami v očeh: »Hvala vam, ljubi moji; priredili ste mi najlepši trenutek, kar sem jih kdaj doživel.« Več ni mogel, ganotje ga je premagalo, da je moral sesti.

Dobro sem razumel žaljivost izraza, zaradi katerega se je razburil stari mož. Moja starša sta namreč strogo pazila na sposobnost besede, nedostojnih izrazov nista rabila nikdar, tudi ob najhujšem prerekanju ne. Oče ni prikrival nevolje, kadar je slišal reči: Moja stara, ali: Moj stari. Sam je dejal vedno le: Ona je rekla, Moja žena bo naredila; vpiče otrok pa: Naša mati bo poskrbela, Naša mati bodo naredili itd.

Morda se zdi čudno, da je nastopal Pavlin pred učenci, kakor da ima pred seboj že razumne mladeniče. Občutek imam, da ga nam je prav to približalo in priljubilo. V podzavesti smo čutili, da nas mož ceni, da ne ravna z nami ko s paglavci; laskalo nam je, če je govoril z nami »moško«.

Tudi njegov zgoraj opisani nastop se zdi na prvi mah pretiran. Brez dvoma je imel zanj še druge, globlje razloge. Neotesana učenčeva beseda je morda iztisnila le oddušek, pod katerim se je zbiral gnev že dolga leta. Oktobra 1908, teden po znanih septembrskih demonstracijah, so uradniki ljubljanske tobačne tovarne poklonili ravnatelju Viljemu Möllerju lepo darilo v spomin na njegovo 55 letno službovanje. Kmalu za tem je dobil nepodpisano razglednico s prijaznim opozorilom: »Polna službena leta imate, stari ste tudi dovolj; čas je že, da se spravite v pokoj...« To menda zadostuje namesto razlage.

Kadar mislim na starega moža, si ga predstavljam takega, kakršen je stal takrat pred nami. Majhen, nekoliko zamolkle polti, zvestega pogleda. Gosti lasje skoraj beli, košate obrvi in brki za spoznanje temnejši. Hlače progaste, roke vedno v žepu kratkega suknjiča iz sivkastega blaga.

Rahlo upognjen je močno spominjal na Radeckega.

Sprva sem se ga bal, ko sem ga dobil v tretjem razredu kot ponavljalec. Kmalu me je osvojil popolnoma. Z učenci je govoril po očetovski; z dobrimi priznalno, s slabimi užaljeno, toda prijazno in spodbujajoče. Držal se je pravne mere na obe strani, ni pretiraval ne z grajo ne s pohvalo; ni dal čutiti oblastne avtoritete učitelja, ki dela razdaljo in vzbuja pri učencu bolj strah ko spoštovanje. Razinger, Žumer in še nekateri so bili starejšega kopita: Roke na klop pa jezik za zobe! Pavlinu, Sachsju, Krulcu je bilo vseeno, kje so roke; da so bile le misli zbrane. V skrajnem primeru, če je slutil le iskrico, ki se da razpihati v ogenj, je poskusil Pavlin tudi z darilom. Meni je dejal konec leta v tretjem razredu: »Dobro glavo imaš; če bi se več učil, bi lahko bil najboljši. Izkoristi počitnice; beri, veliko beri. Pa piši. Jeseni mi pokaži, kaj si napisal.« Govoril je s toliko zaupljivostjo, da bi me bilo jeseni srampriiti v šolo brez vsega. Napisal sem nekaj šele zadnji teden počitnic. Silno se je razveselil, ko sem mu pokazal. Naslednji dan mi je podaril lep žepni črnilnik. Danes vem, da mož ni lagal, trdeč, da je »osivel pri delu za mladino«. Storilo se mi je inako, ko sem zvedel pri vojakihi z njegovo smrt. Kje počiva, ne vem. Naj mu bo to skromen spomenik na grob od hvaležnega učenca.

Sachs je uvedel nov način pouka. Bil je novejše šole, razen tega je imel veselje pa tudi talent za učiteljevanje. Prvo polletje je često uporabljal palico, drugo se je je poslužil le v najhujših primerih, dokler je ni opustil popolnoma. Začel je kakor Pavlin. In zgodil se je čudež: cela vrsta slabih in najslabih učencev se je spreminila čez noč. Tudi jaz sem se znašel med odličnjaki.

(Dalje.)